

Piotr Kropotkin: Στη μνήμη των Μαρτύρων του Σικάγο

www.provo.gr/piotr-kropotkin-sth-mnhmh-twn-martyrwn-tou-chicago/

Μίσος Ταξικό

May 1, 2017

Ο παρακάτω λόγος εκδόθηκε στην εφημερίδα *Freedom* τον Δεκέμβριο του 1892.

Σκηνή από την εργατική συγκέντρωση στην πλατεία Haymarket, την έκρηξη της βόμβας, τα πυρά των αστυνομικών και την εξέγερση.

PIOTR KROPOTKIN: ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟ

Δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να τιμήσουμε τη μνήμη των αδερφών μας του Σικάγο, με το να ρίξουμε μια ματιά στην πρόοδο των ιδεών για τις οποίες έζησαν και πέθαναν, αφού βασανίστηκαν τόσο σκληρά για 18 μήνες από την Αμερικάνικη γη και τα αρπακτικά του χρήματος. Το ξεκίνημα του αναρχικού κόμματος [1] ήταν πολύ σεμνό. Γεννήθηκε από μια διαμαρτυρία, η οποία σύντομα μετατράπηκε σε σκληρή μάχη ενάντια στην εξουσία που συγκροτήθηκε μέσα στην Διεθνή Ένωση των Εργαζομένων. Αυτό το σεμνό ξεκίνημα περιέκλεινε ωστόσο, μια μεγάλη αρχή- αυτήν της άρνησης της εξουσίας συνολικά, σε όλες τις σχέσεις μεταξύ των μελών μιας Κοινωνίας, και ένα υψηλό ιδανικό – αυτό μιας Κοινωνίας βασισμένης στην ολοκληρωμένη ελευθερία του ατόμου, την ελεύθερη ομαδοποίηση των ατόμων σε ελεύθερες ομάδες, και τις ελεύθερες ομοσπονδίες αυτών των ομάδων.

Το κόμμα βρήκε υποστηρικτές για τις ιδέες του από πολλά μέρη. Αποδείχτηκε πως ήταν σε συμφωνία με το μεγάλο έργο της κριτικής στην εξουσία, η οποία εξελισσόταν στα βάθη των τάξεων του μόχθου. Και αποδείχτηκε σε συμφωνία με την σκέψη που τελευταία όλο και περισσότερο καταλάμβανε εξέχουσα θέση στα γραπτά των μοντέρνων φιλοσόφων. Η ιδέα μεγάλωσε• βρήκε υποστήριξη τόσο στην φιλοσοφία όσο και στην επιστήμη• εξελίχθηκε. Και

όσο λίγοι και να ήταν οι αναρχικοί σε αριθμό, η Αναρχική Ιδέα ήταν τόσο πολύ σε συμφωνία με την μοντέρνα πρόοδο της σκέψης που αυτή τη στιγμή, μπορούμε να πούμε, πως ήδη έχει βαθύτατα επηρεάσει τις τρέχουσες αντιλήψεις επάνω σε πολλά ζωτικής σημασίας ερωτήματα που συνδέονται με την μεγάλη πάλη για την χειραφέτηση του ανθρώπου.

Οι αντιλήψεις σχετικά με το ρόλο της Εξέλιξης και της Επανάστασης στην πρόοδο του ανθρώπου έχουν αλλάξει εντελώς τον τελευταίο καιρό. Κανένας ευφυής άνθρωπος δεν μπορεί να αντιτάξει την Εξέλιξη στην Επανάσταση – είναι προφανές πως και οι δύο είναι μόνο δυο όψεις της ίδιας διαδικασίας. Μια πραγματοποιημένη Εξέλιξη καλεί σε Επανάσταση, και οι αρχές που διακηρύχθηκαν από μια Επανάσταση εφαρμόζονται στην καθημερινή ζωή από την επερχόμενη Εξέλιξη. Ακόμα και κάποιοι διακεκριμένοι Δαρβινιστές αναγνωρίζουν τώρα πως οι επαναστάσεις έχουν υπάρξει αναγκαία κομμάτια παρελθοντικών οργανικών εξελίξεων. Ακόμα περισσότερο στην ανθρώπινη ζωή: η Επανάσταση είναι ένα αναγκαίο κομμάτι της ανθρώπινης Εξέλιξης.

Οι αντιλήψεις επάνω στην εξουσία έχουν επίσης αλλάξει κατά πολύ. Η σιγουριά επάνω σε αυτήν χάνεται γρήγορα. Ενώ είκοσι χρόνια πριν οι Σοσιαλδημοκράτες αντιμετώπισαν τους αντιπάλους της εξουσίας ως ηλίθιους, οι ίδιοι έφτασαν να υποκλιθούν μπροστά στην ασέβεια για την εξουσία την οποία ένιωσαν μέσα στις δικές τους τάξεις. Οι κρατιστές σοσιαλιστές είναι τώρα υποχρεωμένοι να αποκηρύξουν τον κρατικό σοσιαλισμό – τουλάχιστον στα προγράμματά τους- και είναι υποχρεωμένοι καθημερινά να χωρίζουν από την εξουσία που παλαιότερα θεωρούσαν προϋπόθεση της επιτυχίας του σοσιαλισμού. Οι σοσιαλδημοκρατικές ομάδες αξιώνουν την ελευθερία για κάθε ένα από τα μέλη τους, και οι προηγούμενως αυταρχικοί ηγέτες αναγκάζονται να αναγνωρίσουν την αυτονομία αυτών των ομάδων. Το παλιό επιχείρημα πως οι αυτόνομες ομάδες πρόκειται να εξαφανίσουν η μία την άλλη μέσω της πάλης τους εμφανίζεται απλά γελοίο, σαν να είχε ανακαλυφθεί στα έγγραφα των σοσιαλδημοκρατών είκοσι χρόνια πριν και εμφανίστηκε στις σύγχρονες πολιτικές πλατφόρμες.

Όλοι θυμάστε την δυστυχή φανταστική Κομμούνια του επιχειρήματος των εξουσιαστών, της οποίας αρνιόνταν κάθε ανεξαρτησία υπό το έδαφος πως – οι αντίπαλοί μας έλεγαν- αντίκειται σε κάθε πρόοδο ενός έθνους. Πόσο συχνά ακούγαμε αυτό το κίβδηλο επιχείρημα στις συζητήσεις μας! Το ίδιο, εμφανίζεται σήμερα απλά γελοίο. Οι περισσότεροι εξουσιαστές Σοσιαλιστές αναγκάζονται να εγγράψουν την δημοτικοποίηση της ιδιοκτησίας στα προγράμματά τους, και να αναγνωρίσουν την ελεύθερη Κομμούνια ως αναγκαία βάση ενός ελεύθερου έθνους.

Στα Οικονομικά η ιδέα μιας συνολικής ανακατασκευής του συνόλου συστήματος της παραγωγής έχει περιέλθει σε γενική αποδοχή. Αυτός που θα υποστήριζε πως η Κοινωνική Επανάσταση θα συνίστατο απλά στην επιστροφή κάθε εργάτη στη δουλειά και εκεί στο να μοιραστεί το κομμάτι του της υπεραξίας – αυτός που τώρα θα επαναλάβει αυτή τη φόρμουλα του παλαιού Μαρξισμού – θα εμφανιζόταν απλά σαν ένα φάντασμα των περασμένων καιρών. Το κακό, όλοι ξέρουμε, δεν βρίσκεται σε μια άδικη διανομή της υπεραξίας, δεν βρίσκεται στους χαμηλούς μισθούς, ούτε στις πολλές ώρες – αλλά στο ίδιο το σύστημα της μισθωτής εργασίας, σε μια λάθος κατεύθυνση που δόθηκε στην παραγωγή από το σύστημα αυτό, στην ίδια τη δυνατότητα και ύπαρξη αυτού του πράγματος που ακατάλληλα έχει ονοματεί υπεραξία. Και, παράλληλα, καθώς αυτές οι ιδέες εξαπλώνονται,

το Κομμουνιστικό ιδανικό κερδίζει έδαφος, και κανένας σκεπτόμενος άνθρωπος δεν θα φρίξει τώρα μπροστά στην ιδέα των Κομμουνιστικών Κοινοτήτων και κομμουνιστικά παραγωγικών ομάδων καθώς εισέρχονται σε ελεύθερες συμφωνίες για την διεξαγωγή συζημάτων που απαιτούν συμφωνίες μεταξύ πολλών ομάδων ή πολλών Κομμουνών. Κι όμως, 20 χρόνια πριν τέτοιες ιδέες θεωρούνταν απλά χαζές.

Την ίδια στιγμή, το αδύνατο μιας αντιπροσωπευτικής κυβέρνησης εκδηλώνεται ξεκάθαρα ακόμα και εντός του Σοσιαλιστικού κόμματος, χωρίς να αναφέρουμε μεγαλύτερες ομαδοποιήσεις όπως πόλεις, έθνη και ομοσπονδίες εθνών• η ανάγκη να παρθούν από τα χέρια του κράτους οι λειτουργίες που αυτό ιδιοποιήθηκε για τον εαυτό του, καθώς η δύναμη πέφτει όλο και περισσότερο στα χέρια της μεσαίας τάξης, γίνεται όλο και πιο φανερό. Όχι ο “περιορισμός της εξουσίας” αλλά η “κατάργηση της εξουσίας” γίνεται τώρα μια κοινή φράση ακόμα και εκτός των κύκλων μας.

Άλλο ένα σημείο – η ελεύθερη πρωτοβουλία ατόμων και ομάδων- γίνεται επίσης όλο και περισσότερο κατανοητό, ακόμα και μεταξύ των εργατών που είναι οργανωμένοι επάνω σε εξουσιαστικά προγράμματα. Γίνεται φανερό ότι η πρωτοβουλία είναι η μόνη συνθήκη προόδου εντός του ίδιου του Σοσιαλιστικού κόμματος, και αυτό σε αναλογία με τον έλεγχο που ασκείται η οπισθοδρόμηση στο κόμμα γίνεται αναπόφευκτη. Εμείς οι Αναρχικοί καταλαβαίνουμε, και ένας αριθμός άλλων ξεκινά να κατανοεί επίσης, πως είναι χίλιες φορές καλύτερα οι εργάτες και οι νέοι επαναστάτες μαζί, να διαπράξουν τα δικά τους λάθη και σφάλματα από το να υπάρχει καθοδήγηση συνεχώς για το άτομο, συνεχώς κατευθυνόμενο, συνεχώς να υπακούει και ποτέ να μην δρά με τη δικιά του ελεύθερη παρόρμηση και υπευθυνότητα. Όλες οι επαναστάσεις ήταν στιγμές ελεύθερου παιχνιδιού του ατόμου, και όχι στιγμές καθυπόταξής του σε μια εξουσία η οποία μπορεί να θεωρεί τον εαυτό της σοφό – ωστόσο πάντα απλά εκπροσωπεί την μέση μετριότητα του παρελθόντος.

Η Αναρχία γεννήθηκε ως μια έκφραση της βαθύτατα αισθητής αναγκαιότητας μιας πλήρους αναθεώρησης – όχι μόνο των σύγχρονων νόμων ή οικονομικών σχέσεων και των αρχών τους, αλλά επίσης των ίδιων των μορφών και συνηθειών της καθημερινής ζωής. Η δουλειά αυτή συνεχίζεται γρήγορα και επεκτείνεται σε όλο και πιο ευρείες σφαίρες. Οι παλιές ηθικές ιδέες υποβάλλονται σε πλήρη αναθεώρηση• η επικύρωση που ως τα πριν λάμβαναν από τη θρησκεία, τη μεταφυσική φιλοσοφία ή το έθιμο, νιώθει την επίθεση στη ρίζα της• και οι αντι-κοινωνικές θεωρίες που κατά καιρούς επικρατούν στις γραμμές μας, για μας, αποτελούν απλά στοιχεία του μεγάλου έργου της σκέψης που συμβαίνει σε όλες τις τάξεις της κοινωνίας, και κυρίως μεταξύ των εργατών. Οι δειλοί φοβούνται αυτό το έργο. Μεταχάρας θα εισήγαγαν το μαστίγιο του Κράτους και το παλούκι της Εκκλησίας από φόβο πως τέτοιες θεωρίες μπορεί να καταστρέψουν τα θεμέλια των ηθικών αισθημάτων στην ανθρώπινη κοινωνία. Δεν φοβόμαστε αυτού του είδους τους αντίπαλους, όσο μακριά και αν πάνε. Οι ηθικές βάσεις της κοινωνίας – και κάθε κοινωνία, ανθρώπινη ή ζωική, έχει τέτοιες βάσεις- βρίσκονται σε κίνδυνο, όχι από αυτούς της εργατικής τάξης που πετάνε στη θάλασσα τις παλιές διδασκαλίες προκειμένου να βρουν καινούριες, υψηλότερες και καλύτερων βάσεων για τη δημόσια ηθική, αλλά από αυτούς που υποκριτικά ισχυρίζονται πως σέβονται τις παλιές βάσεις και ωστόσο υποσκάπτουν τη δημόσια ηθική από τις δράσεις των ψεύτικων ζωών τους. Οι αντι-κοινωνικές οπτικές που ως τα τώρα έχουμε αναπτύξει εντός μας είναι μια διαμαρτυρία ενάντια σε αυτή την υποκρισία. Είναι ένα έργο έκρηξης ενάντια της κακής ατμόσφαιρας των ψεμάτων και των σοφισμάτων που μας

περιβάλλουν, και είναι οι καλύτερες αποδείξεις πως η κοινωνία, ως όλον, διψάει για μεγαλύτερη δικαιοσύνη, για υψηλά ιδανικά, για περισσότερο ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ μας.

Στην Επιστήμη, τη Λογοτεχνία, την Τέχνη και τη Φιλοσοφία, βλέπουμε ένα μεγάλο κίνημα σκέψης που δίνει όλο και περισσότερη υποστήριξη στις βάσεις αυτής της μεγάλης ιδέας, της Αναρχίας, η οποία με σιγουριά μπορούμε να πούμε πως θα είναι η ηγετική ιδέα της Εξέλιξης που ήδη διαδίδεται στον πολιτισμένο κόσμο.

Η Ευρωπαϊκή σκέψη, σε όλους τους κλάδους της, αποδεικνύει την ορθότητα της αρχής που καθορίστηκε από τους προκάτοχούς μας στον Αναρχικό κομμάτι της Διεθνούς Ένωσης των Εργατών. Αποκεικνύει πως γύρισαν το σωστό κλειδί, και πως ενέγραψαν στη σημαία τους αρχές οι οποίες όντως έχουν γίνει η βάση για την περαιτέρω Εξέλιξη του ανθρώπινου είδους. Αλλά, τι μένει να γίνει τώρα στο πρακτικό πεδίο για την περαιτέρω εξέλιξη των ιδεών μας; Το μέχρι τα τώρα επιτυχημένο αποτέλεσμα είναι μεγάλο. Όμως, πολλά μένουν να γίνουν, και ποιο είναι για μας το επόμενο έργο;

Για να εκφράσω τις σκέψεις μου με μερικά λόγια, θα έλεγα πως το βασικότερο σημείο να επιτευχθεί αυτή την ώρα, είναι το να κάνουμε τις Αναρχικές ιδέες να διεισδύσουν στο μεγάλο εργατικό κίνημα που τόσο γρήγορα μεγαλώνει σε Ευρώπη και Αμερική• και να κάνουμε κάτι τέτοιο με όλα αυτά τα μέσα, και μόνο με αυτά, που βρίσκονται σε αυστηρή συμφωνία με τις αρχές μας – χωρίς κανέναν συμβιβασμό στις παρούσες αυταρχικές ή στενόμυαλες τάσεις του κινήματος. Το να είμαστε στο κίνημα, αλλά ωστόσο να παραμένουμε πάντα ο εαυτός μας, χωρίς να κάνουμε κανέναν από αυτούς τους συμβιβασμούς που συχνά φαίνονται κατάλληλοι, αλλά μακροπρόθεσμα πάντα αποδεικνύονται πως είναι μια εγκατάλειψη των αληθινών αρχών για την σκιά μιας στιγμιαίας επιτυχίας.

Κανείς δεν μπορεί να υποτιμήσει τη σημασία του εργατικού κινήματος για την επερχόμενη επανάσταση. Αυτή η συγκέντρωση των παραγωγών πλούτου θα είναι που θα οργανώσει την παραγωγή σε νέες κοινωνικές βάσεις. Θα οργανώσουν τη ζωή του έθνους και τη χρήση που αυτό θα κάνει στον ως τα τώρα συσσωρευμένο πλούτο και μέσων παραγωγής. Αυτοί – οι εργάτες, οργανωμένοι- όχι οι πολιτικοί. Η σημασία του κινήματος είναι τόσο πολύ αισθητή που φαίνεται τώρα, ειδικά σε αυτή τη χώρα, πως όλα τα κόμματα φλερτάρουν μαζί του προκειμένου να το φέρουν υπό την κατοχή τους.

Για όλους τους λόγους, ας μην συμμετάσχουμε σε αυτόν τον αγώνα για υπεροχή. Δεν μπορούμε, δεν πρέπει να καλλιεργήσουμε τέτοιες ιδέες όπως η κατοχή του κινήματος. Θα πάψουμε να είμαστε αυτοί που είμαστε την ημέρα που ένα τέτοιο σχέδιο γεννηθεί στο μυαλό μας. Και όσο περισσότερο είμαστε σε απόσταση από κάθε τέτοιο όνειρο εξουσίας, τόσο μεγαλύτερη υπεροχή θα έχουν οι ιδέες μας στο κίνημα.

Αλλά το να φέρουμε τις ιδέες μας σε αυτό το κίνημα, να τις διαδώσουμε, με κάθε μέσο, μεταξύ αυτών των μαζών που κρατούν στα χέρια τους το μέλλοντικό ζήτημα της επανάστασης, είναι το καθήκον μας – ένα καθήκον το οποίο δεν έχουμε βάλει επαρκώς στην καρδιά μας.

Μετά την περίοδο της απομόνωσής μας- στην διάρκεια της οποίας εργαστήκαμε επάνω και δυναμώσαμε τις αρχές μας – ας εισέλθουμε τώρα στον “ευρύ, ευρύ κόσμο” [2] και ας

προπαγανδίσουμε μεταξύ των μαζών τις ιδέες που θεωρούμε τις βάσεις της επερχόμενης ανάπτυξης. Εάν δεν έχουμε άλλη επιλογή μεταξύ του να πάψουμε να είμαστε ο εαυτός μας ή να απομονωθούμε, θα πρέπει σίγουρα να διαλέξουμε το δεύτερο, και να αποδώσουμε τις ελπίδες μας στην απλή διήθηση των σωστών ιδεών που πάντοτε επιτυγχάνουν στον μακρύ χρόνο. Αλλά τα μεγάλα εμπόδια πάντοτε παραμένουν μπροστά στην σταθερή βούληση αποφασιστικών ανθρώπων, και τα εμπόδια που συναντάμε τώρα στον δρόμο μας, θα μας αποφέρουν κατά την επίλυσή τους. Η συλλογική ευφυΐα, η ατομική πρωτοβουλία, και μια αποφασιστική βούληση θα σπάσουν τους τοίχους που ως τα τώρα περίτεχνα έχουν εγερθεί από τους πολιτικούς ραδιούργους μεταξύ των εργαζόμενων μαζών και των δασκάλων των αναρχικών ιδεών. Αλλά αυτοί οι τοίχοι θα σπάσουν όπως έσπασαν αυτοί που μας διαχώριζαν από τις σοσιαλδημοκρατικές μάζες! Και είναι μόνο στις μεγάλες εργαζόμενες μάζες -υποστηριζόμενες από τις ενέργειές τους, εφαρμοζόμενες από αυτές στην καθημερινή ζωή- που οι ιδέες μας θα φτάσουν στην ολοκληρωμένη τους ανάπτυξη. Και όσο περισσότερο παραμένουμε ο εαυτός μας, τόσο λιγότερο αφήνουμε τον εαυτό μας να επηρεαστεί από το περιβάλλον, όσο καθαρότερες διατηρούμε τις υψηλές ιδέες που η ανθρωπότητα πάντα προσπαθούσε να πραγματοποιήσει και τις οποίες εμείς, αφού τις μάθαμε από τα αμίλητα ιδανικά των μαζών, τώρα προσπαθούμε να τις φέρουμε στη ζωή των μαζών αυτών – όσο καθαρότερες κρατάμε αυτές τις ιδέες, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η επίδρασή τους.

Ο στόχος μας είναι πολύ υψηλός, και τα ίδια τα εμπόδια θα δημιουργήσουν την ενέργεια να τον πραγματοποιήσουμε. Η ιστορία μας δείχνει πως οι Αναρχικοί έχουν μείνει οι μοναδικοί φέροντες του Σοσιαλιστικού Ιδανικού το οποίο ενέπνευσε το μεγάλο κίνημα της Διεθνούς 20 χρόνια πριν. Όλα τα κόμματα εγκατέλειψαν την κόκκινη σημαία τόσο, όσο κοντά ένωσαν στην εξουσία. Η κόκκινη σημαία – η ελπίδα των εργαζόμενων και μαστιζόμενων μαζών – είναι τώρα η κληρονομιά μας. Ας την κρατήσουμε σφιχτά, ακηλίδωτη• ας ζήσουμε για αυτήν και, αν είναι αναγκαίο, ας πεθάνουμε για αυτήν όπως έκαναν οι αδερφοί μας στο Σικάγο.

Σημειώσεις

1 Το κόμμα εδώ δεν εννοείται ως το κοινοβουλευτικό κόμμα αλλά το κομμάτι, το αναρχικό κομμάτι της Διεθνούς

2 Αναφορά στη νουβέλα του 1850 “Wide, Wide World” της Susan Warner. Θεωρείται το πρώτο best seller στην Αμερική [wikipedia]